

Teija Toikka

Äiti ompeli vauvalleen puvun, joka pelasti lapsen elämän. Vaatteesta kehittyi kansainvälisesti palkittu bisnes.

On jouluaatto vuonna 1989. Pakastaa. **Teija Toikka** astuu sairaalan ovesta pihalle. Hänellä on sylissään nyytti, 3580-grammainen vastasyntynyt poikalapsi.

Teija Toikka on mestaruuksia voittanut freestylelaskija. Hän pitää talvesta ja lumesta. Kova vauhti ja näyttävä tyyli ovat aina sopineet hänelle.

Vauhdikkuus ei ole jäänyt vain rinteeseen. Toikka on perustanut Tampereelle ison kauneusalan yrityksen, joka tarjoaa kasvohoitoja, kosmetiikkaa, kampauksia, solariumrusketusta. Estetiikka kiehtoo häntä. Isä suunnitteli kenkiä ja isoäiti koruja. Toikka tietää, miten ihmiset nauttivat, kun sallivat itselleen hemmottelua. Joku saattaisi pitää sellaista pinnallisuutena.

Nyt Toikka ei suunnittele edes laskettelumatkaa. Hän on ensimmäistä kertaa elämässään epä tietoinen, mihin suuntaan hänen pitäisi kääntyä. Hän kohentaa nyyttiä sylissään. Lapsella on syntymämerkki, joka peittää puolet ihosta. Lapsen pelastamiseksi tarvitaan lukuisia leikkauksia.

Edessä on hyppy, jonka ilmalennosta ja alastulosta ei ole varmuutta. Mutta sen Toikka tietää, että poikansa eteen hän tahtoo tehdä kaiken mahdollisen, kävi miten kävi.

”En olisi kuuna päivänä uskonut, että siitä hetkestä alkaisi liikeyritys.”

Siitä alkoi myös elämänmuutos, halu tehdä jotain ihmisten hyväksi.

Vai syntykö se jo aiemmin, Toikan ylioppilaskeväänä? Hän ajeli kolmostietä matkalla hake-

maan vanhempiaan lentokentältä. Vastaantuleva auto joutui sohjossa vesiliirtoon, törmäsi Toikan ohjaamaan Fiatiin, lensi sen yli ja aiheutti kolarisuman.

Toikka löi päänsä rattiin ja juuttui kiinni autoonsa. Paikalle osuneet ihmiset auttoivat hänet ulos ja veivät lämpimään odottamaan ambulanssia. Hän selvisi aivotärähdyksellä ja sisäisillä verenvuodoilla. Onnettomuudessa loukkaantui useita ihmisiä.

”Silloin päätin, että jos joudun vastaavaan tilanteeseen, minunkin pitää osata toimia oikein. Kävin ensiapukurssin.”

Sille löytyi käyttöä runsaan vuoden kuluttua, kun Toikka ensimmäisenä osui henkilöauton ja kahden kuorma-auton kolaripaikalle Imatralla.

”Takapenkillä istunut matkustaja oli jäänyt jumiin. Onnistuin kömpimään autoon rauhoittamaan häntä, kunnes ambulanssi ehti paikalle.”

Sitten Toikka ajoi Imatran Valtionhotelliin ja havahtui vastaanottovirkailijoiden ihmetteleviin katseisiin.

”Olin veressä ranteista kainaloihin asti. Kun selvisin huoneeseeni, oksensin.”

”Ymmärsin kuitenkin, että minussa on vahvuutta. Se velvoittaa. Jos on saanut voimavaroja, on autettava niitä, joilla ei sellaisia ole.”

Klingendahlin vanhaan teollisuuskiinteistöön perustetussa, 1500 neliön tehtaassa Tampereella ompelukoneet hurisevat. Valmistumassa ei ole mitään tahansa koltuja vaan erilaisten sairauksien, vammojen ja kiputilojen hallintaan tarkoitettuja painevaatteita.

Toikka pyörähtelee kangaspakkojen keskellä. Hänen työpöytänsä alla torkkuu labradorinnouta- ▶

■ **Teija Toikan yrityksen painevaatteita käytetään vammojen ja sairauksien hoidossa, apuna urheilussa sekä eläinten käyttäytymishäiriöiden taltuttamisessa.**

”Autistinen poika löysi painepähineen avulla takaraivonsa.”

ja Ninja. Se muistuttaa emäntänsä rakkaasta harastuksesta, opaskoiratyöstä.

Tiiliholvien suojassa lasketaan vaatteiden kaavoja millimetrin tarkkuudella, niiden saumoja venytellään ja tarkistetaan. Avun vaatteista saa niin palovammoista kärsivä kuin potilas rintasyöpäleikkauksen jälkeen, niin Parkinsonin tautia sairastava kuin aivohalvauksesta toipuva.

Mikään kohta vaatteessa ei saa painaa tai hantata. Tukevat ja liukkaat kankaat valmistetaan erikoistilauksena. Vaatteiden valmistus on ryhmätyötä. Ompelijat tutkivat päät yhdessä mittatilaustyönä valmistetun painesukan saumaa.

Toikka kaivelee kaapin uumenia. Korista löytyy ruskea, pienen kirjekuorilaukun kokoinen vauvan body. Se on vielä aivan hyväkuntoinen, vaikka on yli kaksikymmentä vuotta vanha. Joustavan kankaan Toikka osti palakaupasta poikansa syntymän jälkeen. Bodyn hän ompeli kotinsa olohuoneessa Husqvarnallaan ja puki sen pojan ylle.

Kukaan ei voinut vielä silloin aavistaa, että pikkuruisesta vaatteesta kehittyisi tekstiiliteollisuusyritys, jonka liikevaihto on nykyisin lähes kaksi miljoonaa euroa ja joka valmistaa painevaatteita 14 maahan.

”Suoria kilpailijoita meillä ei oikeastaan ole”, Toikka sanoo. Hän on nyt menestynyt bisnesnainen, joka tunnetaan maailmalla nimellä Madame Lymed. Hän toteaa, ettei pysty enää oikein erottamaan, mikä hänen persoonassaan on Teija Toikkaa, mikä yritystä, Lymediä.

Hoitavia pukuja Toikka ryhtyi ompelemaan, koska saatavilla olevat vaatteet olivat kankaista, raskaita ja epämukavia vauvalle puettavaksi. Hän oli aina ollut innokas tekemään käsitöitä: ommellut vanhemmalle lapselleen nahkatakkin, miehelleen jopa housut. Mutta bodyja ommellessa jokainen tikki tuntui vievän kohti tärkeintä päämäärää. Sitkeästi, periksi antamatta.

Kun lasta leikattiin, Toikka vietti sairaaloissa viikkokokouksia keskustellen lääkärin ja hoitajien kanssa. Myöhemmin hän matkusti seminaareissa ja opiskeli hoitomenetelmiä. Yksinkertaisesti: hän omistautui asialle.

”En edes pysähtynyt miettimään, pystynkö tai osaanko.”

Lymed perustettiin vuonna 1993. Alkuvaiheessa yritys toimi kauneustalon takahuoneessa. Sitten kauneus sai antaa tilaa terveydelle.

”Ensimmäinen ajatukseni oli saada omalle lapselle parasta mahdollista hoitoa. Ympäriällämme oli hyvä tiimi, johon kuului toimintaterapeutteja, fysioterapeutteja ja plastiikkakirurgieja. Uskoin, että yritys kannattaa laittaa pystyyn, jos voimme auttaa muitakin apua tarvitsevia.”

Kahden vuoden kuluttua vaatteita alettiin jo viedä

Ruotsiin. Kun yhteistyö alkoi Tukholman Karoliinisen yliopistosairaalan kanssa, jarrua ei enää voinut painaa.

”Intohimoni kasvoi kasvamistaan, kun näin, millainen tarve hoidolle oli.”

Painehoito on keksitty Yhdysvalloissa 1960-luvulla. Tarinan mukaan hoidon edut havaittiin, kun arvet eivät kasvaneetkaan kipsattuun jalkaan kuten tavallisesti.

Lukuisista kotimaisista ja kansainvälisistä palkinnoista huolimatta Lymed ei ole Suomessa yrityksenä kovin tunnettu.

”Lääkinnällisiä tuotteita ei myydä näyttävällä markkinoinnilla, vaan toimimme julkisen terveydenhoidon ja tarjouskilpailujen maailmassa”, Toikka sanoo.

Mutta palovammapotilaille, kuten muutama vuosi sitten saunomiskisassa pahoin palaneelle **Timo Kaukoselle**, painevaatteet ovat tuttuja. Entistä enemmän painevaatteita käytetään MS-taudin, autististen ja ADHD-lasten tai kroonisten kiputilojen hoidossa.

Pitkään jatkunutkipu heikentää oman kehon tuntemusta ja häiritsee ihon syväntuntoa. Jos kehon tunto on häiriintynyt, painevaateen ansiosta kosketusta aistivat reseptorit aktivoituvat ja niiden toiminta elpyy. Kun kosketusaisti saa ärsyksen, se helpottaa oman kehon rajojen aistimista ja parantaa tasapainoa ja motorisia toimintoja.

”Autistisen lapsen kiukkukohtauksessa puku rauhoittaa samalla tavalla kuin äidin tai hoitajan tiukka mutta turvallinen syli. Muuan autistinen poika löysi painepähineen avulla takaraivonsa ja ymmärsi, että tukan voikin kammata myös sieltä. Kipupotilaat kertovat, miten puku auttaa heitä pysymään pitempään unessa. Monivammaisia puku voi auttaa liikkumaan. Teimme puvun erälle CP- ja näkövammaiselle, joka on myös diabeetikko ja epileptikko. Puku rentouttaa hänen koko kehoaan. Hän pystyy nykyisin oikaisemaan jalkapohjansa ja kävelemään.”

Tavallisempia vaivoja ovat lantion virheasennot, jotka heijastuvat selkä- ja jalkakipuina. Kivut saattavat helpottua yksinkertaisilla korkeavyötäröisillä kompressiohousuilla, joihin voi lisätä painetta selän alueelle.

Huippu-urheilijat ovat jo tajuamassa painepukujen elvyttävän vaikutuksen. Lymed tekee yhteistyötä jalkapalloilija **Lionel Messin** henkilökohtaisen fysioterapeutin kanssa.

”Urheilijalla voi olla palautumispuku, suorituksen aikainen puku ja lepopuku, joka yllä hän nukkuu.”

Koko tällainen garderobi on esimerkiksi mäkihypyäjä **Janne Ahosella**. Itsestään selvästi painesukien käyttäjiä ovat paralympiaurheilijat, kuten hiihtäjä

Ilkka Tuomisto ja yleisurheilija **Toni Piispanen**. CP-vammaisen **Olli Salpakoski** aikoo ensi kesänä kiivetä painepuvussa Turkin korkeimmalle vuorelle.

Uusia ideoita ja ehdotuksia painesukien käyttöön tulee lääkäreiltä ja fysioterapeuteilta jatkuvasti.

”Uskoisin vaatteista olevan hyötyä vanhusten hoidossa, sillä ne parantavat verenkiertoa, aktiiviteettia ja tasapainoa. Ihan pelkkää stressitilaakin ne voisivat helpottaa.”

Teija Toikan tyttären **Essi Toikan** aloitteesta asiakkaille toimitettavien lähetysten mukana lähtee lappu, jossa tarpeettomat hyväkuntoiset vaatteet pyydetään palauttamaan Lymediin.

Yritys kunnostaa ja huoltaa vaatteet ja toimittaa ne tansanialaisiin sairaaloihin.

”Ihmisten hyväntahtoisuudesta osoituksena on se, että olemme saaneet kierrätettäväksi paljon muuta tavaraa, kuten pyörätuoleja ja kynnärsauvoja.

■ **Teija Toikka ja Lymedin ompelija Noora Kinnunen, joka viimeistelee asiakkaan mittatilausvaatetta.**

Ensimmäisessä erässä pari vuotta sitten apuvälineitä lähti melkein kontillinen.”

Silloin Toikan perhe matkusti Afrikkaan ja kokosi siellä pyörätuolit käyttökuntoon.

Tansaniasta muistuttaa pienistä helmistä sommiteltu näyttävä koru.

Se Toikalla oli kaulassaan, kun hän – jälleen koko perheen kanssa – viime heinäkuussa asteli Essenissä Saksassa punaista mattoa pitkin vastaanottamaan designmaailmassa tavoiteltua Red Dot -palkintoa.

”Että meidän lääkinällisille tuotteille designpalkinto”, hän sanoo aivan kuin hämmästyneenä siitä, että työ on taas kansainvälisesti huomattu ja että hyvän tekeminen tosiaan kantaa.

Pinnalla on siis merkitystä.

Lapsena Teija Toikka haaveili ryhtyvänsä aikuiseksi kukkakauppiaksi. Arpien estetiikka on perin toisenlaista.

”Pinnallista olisi väittää, että olisin joutunut lupumaan jostakin.”

Tällä Toikka tarkoittaa perussanomaansa: Ei mitään niin pahaa, ettei jotain hyvääkin.

”Minulla on kyky muuttaa vastoinkäymiset positiivisiksi asioiksi. Uskon yksinkertaisestiin sattumiin. Välillä minua pelottaa ja tunnen itseni pieneksi harmaaksi hiireksi. Sitten rauhoitun ja muistelen, mitä olenkaan ehtinyt tähän mennessä tehdä, ja jatkan työtäni.”

Eteenpäin, ellei freestylevauhdilla, niin sitten tikki tikiltä.

Huoneeseen astuu komea, kiharapäinen nuorimies, painoa nykyään arviolta 70 kiloa.

”**Tanu Toikka**”, hän esittäytyy ja hymyilee.

Molemmat Toikan lapset ovat töissä yrityksessä.

”On hienoa jatkaa työtä, jonka äiti on aloittanut”, Tanu sanoo. **SK**

ELÄMÄNI KUVA

► ”Näimme pari vuotta sitten Tansaniassa norsun, joka oli salakaadettu. Kokemus jätti lähtemättömän jäljen. Norsulauma palaa vuosittain suremaan kuollutta toveriaan. Yhden norsun kuolema vaikuttaa koko norsuyhteisöön ja tuntuu siksi sitäkin surullisemmalta.”